

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-02-24
Besvaras senast
2025-03-18

Till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:453 Åtgärder mot det ökande antalet vräkningar

För fjärde året i rad ökar antalet vräkningar i Sverige. Under förra året genomfördes 3 042 vräkningar, en ökning med 10 procent jämfört med föregående år och hela 21 procent sedan 2022. Antalet barn som påverkades av vräkningarna var 711, vilket även det var en ökning jämfört med förra året.

En ny studie av en forskare vid Stockholms universitet (Factors associated with self-initiated moves during the formal eviction process) visar dessvärre att den officiella statistiken egentligen bara är toppen av ett isberg. I studien inkluderas även självinitierade flyttar, det vill säga fall där personer lämnar sitt boende självmant för att undgå en formell avhysning. Dessa personer registreras inte i vräkningsstatistiken, men om de hade funnits med pekar studien på att det verkliga antalet hushåll som förlorar sina hem är upp till fyra gånger högre än vad som officiellt redovisas. Ekonomiska svårigheter är den huvudsakliga riskfaktorn, och konsekvensen blir ofta otrygga boendesituationer och i värsta fall hemlöshet även för dessa individer.

Sveriges ekonomiska kris har drabbat de mest utsatta hårdast. Matpriserna har ökat med 25 procent, och hyrorna fortsätter att skena år efter år, så mycket att just hyror uppgavs vara en av de starkast bidragande orsakerna till den senaste inflationsökningen. Men medan räntor för ägda boenden sjunker och staten fortsätter att stödja dessa hushåll genom ränte- och rotavdrag lämnas de fattigaste hushållen i hyresrätter utan motsvarande hjälp.

Enligt Statistiska centralbyrån lever i dag mer än en halv miljon människor i Sverige i social och materiell fattigdom. Hyresgästföreningen har rapporterat att mer än var femte hyresgäst, och nästan en tredjedel av barnfamiljerna, tvingades låna pengar för att klara sig över jul och nyår. Samtidigt rapporterar välgörenhetsorganisationer om allt längre matköer. Kronofogdens vräkningsstatistik är det tydligaste kvittot på samhällets totala misslyckande.

Konsekvenserna för de barn som drabbas av vräkning är särskilt allvarliga. Vräkta hushåll har mycket svårt att få ett stadigvarande boende igen, och risken för utanförskap och utsatthet följer ofta barnen in i vuxenlivet. Stadsmissionen rapporterar att de numera möter vuxna barn till tidigare deltagare i deras verksamheter för hemlösa. Det är alltså ett sorgligt faktum att hemlöshet går i arv.

Allt detta sker trots att barnkonventionen är lag i Sverige och alltså borde skydda barns rätt till ett hem. Hyresgästföreningen har dock granskat ett trettiofall vräkningsfall där barn är inblandade och funnit att domstolar nästan uteslutande dömer till hyresvärdens fördel, trots att barnets bästa enligt barnkonventionen ska sättas i första rummet.

FN kritiserar Sverige återkommande för att barn vräks. Det i sig är en skam för Sverige. Men det värsta är självklart att det bakom all denna statistik finns verkliga människor – barn, familjer och andra individer som lever i svår ekonomisk utsatthet och hemlöshet.

Kronofogden har ett uppdrag att stärka den lokala samverkan mellan hyresvärdar och socialtjänsten för att förebygga vräkningar. Det är bra. Men samverkan är frivillig och sker ofta för sent eller inte alls. Även Socialstyrelsen har nu fått ett uppdrag att kartlägga och analysera vräkningar av barnfamiljer. Uppdraget ska redovisas i maj 2027. Det är mindre bra. Fram till dess riskerar ytterligare tusentals barn att förlora sina hem.

Jag anser att det är oacceptabelt att människor i Sverige vräks på grund av fattigdom. Regeringens uppdrag till Socialstyrelsen – att kartlägga och analysera orsakerna bakom den ökande vräkningsstatistiken – är inte tillräckligt. Vi vet redan i dag att orsaken är att fattigdomen ökar, i takt med att priset på mat och kostnaden för hyra skenar. Människor har helt enkelt inte längre råd att betala sin hyra, och regeringen gör ingenting åt det. Tvärtom väljer man att fasa ut det tillfälliga bostadsbidraget till barnfamiljer, i en tid när de skulle behöva den hjälpen som allra mest. Svårare än så här är det inte att förstå orsakerna bakom den ökande vräkningsstatistiken.

Nu behöver vi handling, inte fler utredningar.

Jag vill därför ställa följande frågor till finansminister Elisabeth Svantesson:

1. Hur avser ministern att förstärka skyddet för ekonomiskt utsatta hushåll och förhindra att fler människor förlorar sina hem?
2. Vilka konkreta åtgärder avser ministern att vidta, inom sitt ansvarsområde, redan nu för att vända trenden med det ökande antalet vräkningar i Sverige?

3. Kan ministern tänka sig att ändra lagstiftningen så att den i dag frivilliga samverkan mellan kronofogden, hyresvärd och socialtjänst blir obligatorisk i syfte att förhindra vräkningar där barn är inblandade?

.....

Malcolm Momodou Jallow (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann